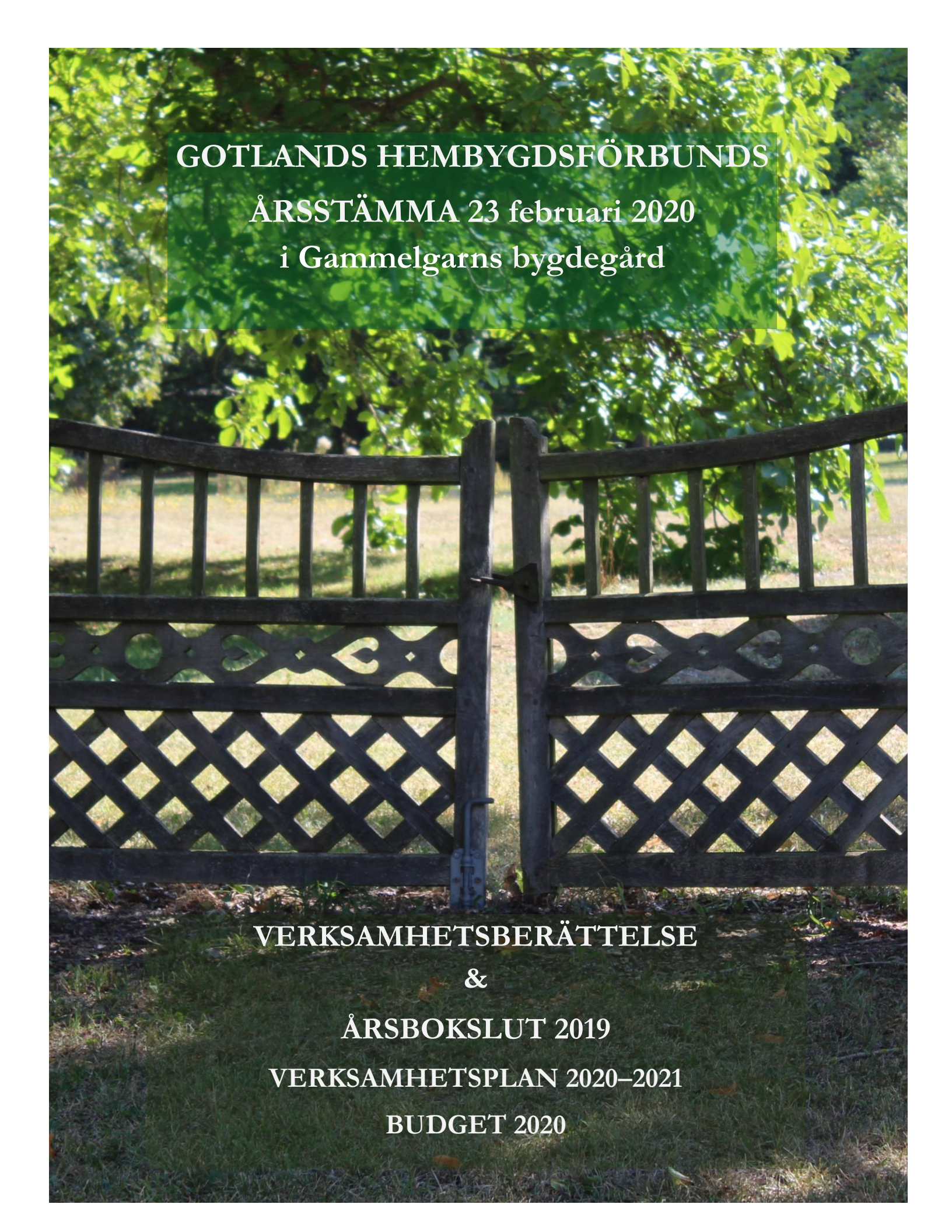

GOTLANDS HEMBYGDSFÖRBUNDS

ÅRSSTÄMMA 23 februari 2020

i Gammelgarns bygdegård

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

&

ÅRSBOKSLUT 2019

VERKSAMHETSPLAN 2020–2021

BUDGET 2020

Innehåll:

Gotlands Hembygdsförbunds verksamhetsberättelse	3
Gotländska Ängskommitténs verksamhetsberättelse	10
Årsbokslut och revisionsberättelse	13
Hembygdsförbundets verksamhetsplan 2020	19
Budget	22
Stämmans program	24

Gotlands Hembygdsförbund
Strandgatan 14
621 56 Visby

Telefon 076-131 67 25

E-post: kontakt@gotlandshembygd.se

Hemsida: www.hembygd.se/gotland

Verksamhetsberättelse 2019

Gotlands Hembygdsförbunds

STYRELSE

Ordförande: Kjellåke Nordström (Visby)

Vice ordförande: Lars Olsson (Ardre)

Sekreterare: Gunnel Wallin (Sanda)

Kassör: Magnus Röcklinger (Fleringe)

Övriga ledamöter: Mien Niklasson (Habblingbo), Annika Melin (Visby),
Susanne Thedéen (Ardre), Arne Pettersson (Rone) och Christina Näslund (Gothem).

Adjungerade: Sofia Hoas (Vänge) kulturarvskonsulent/kansli
Anders Lekander (Visby) Gotländska Ängskommittén

Revisorer: Margaretha Närström (Tofta), Alvar Stenqvist (Buttle)

Revisorssuppleant: Mats Ahlby (Viklau)

Valberedning: Göte Johansson (Sjonhem), Rune Melin (Visby) och Ing-Marie Tellström (Öja)

Styrelsens sammanträden

Styrelsen har under året haft sju protokollförda sammanträden. Utöver detta har ledamöterna haft möten i olika arbetsgrupper, vid sidan om representation i stiftelser och föreningar.

Madam Söderlunds stuga, Gotska Sandön. Foto: Sofia Hoas

REPRESENTATION

Förbundet har varit representerad i följande organisationer:

Stiftelse	Ordinarie	Ersättare
<i>Föreningen Gotlandståget</i>	Kjellåke Nordström	
<i>Föreningen Gutekorn</i>	Lars Olsson	
<i>Märta och Ingmar Lindkvists stiftelse till stöd för föreningen Gotlandståget (Tulestiftelsen)</i>	Magnus Röcklinger	Gunnel Wallin
<i>Ragnar och Lydia Nilssons stiftelse</i>	Kjellåke Nordström	Mien Niklasson
<i>Stiftelsen Bläse kalkbruk – industriminne</i>	Magnus Röcklinger	Arne Pettersson
<i>Stiftelsen Gotlands lantbruksmuseum</i>	Mien Niklasson	Lars Olsson
<i>Stiftelsen Medeltidsveckan</i>	Lars Olsson	Kjellåke Nordström
<i>Stiftelsen Vanges gårdsmuseum</i>	Arne Pettersson	Lars Olsson
<i>Stiftelsen Vike minnesgård</i>	Annika Melin	Magnus Röcklinger
<i>Gotlands kulturarvsråd</i>	Magnus Röcklinger	Kjellåke Nordström

Burs prästgårdsladugård Foto: Sofia Hoas

MEDLEMMAR

Gotlands Hembygdsförbund hade vid årets slut 73 hembygdsföreningar samt 15 lokala museer och övriga föreningar som medlemmar:

Medlemmar i föreningar som ingår i både 13 286

Sveriges Hembygdsförbund och GHF

Övriga lokala föreningar och museer 18

Medlemsavgift har varit 300 kr per år för anslutna föreningar och 2 kr per år och medlem. Härutöver betalar anslutna föreningar 13 kr per år och medlem till Sveriges Hembygdsförbund via Gotlands Hembygdsförbund. Övriga organisationer, lokala museer med flera betalar 2 500 kr per år till Gotlands Hembygdsförbund varav 2 000 kr går till Sveriges Hembygdsförbund.

Genom att vara medlem i Sveriges Hembygdsförbund får föreningarna flera medlemsförmåner, bland annat Hembygdsförsäkringen där olycksfallsförsäkring ingår, liksom en egen hemsida. Läs mer på www.hembygd.se.

HEMBYGDSTRÄFFAR

Under 2019 års ordnades 5 träffar i Roma, Ala, Västergarn, Fleringe och Havdhem, med respektive lokal hembygdsförening som värd. Träffarna lockade 76 deltagare från 35 olika föreningar.

På hembygdsträffarna avsattes mycket tid för att diskutera hur hembygdsföreningarnas vill arbeta och hur vi kan utveckla arbetet i föreningarna. Som underlag användes ”dialogduken”, hembygdsrörelsens verktyg som är framtaget för utveckling.

UTDELADE ANSLAG FRÅN DONATIONSFONDER

Styrelsen administrerar de tre donationsfonderna Elisabeth och Gunnar Bachérs fond, David och Tyra Ahlqvists minnesfond, Hembygdsförbunds hyllnings- och minnesfond. Ändamålen med fonderna är att främja byggnads- och landskapsvård, byggnadsvård och hembygdsforskning respektive det icke-materiella kulturarvet.

Efter att fondernas ändamål tydligare definierades 2018 har styrelsen tagit ställning till många ansökningar under året och beviljat stöd enligt nedan. Belopp framgår av årsbokslutets not 4.

Elisabeth och Gunnar Bachérs fond:

Byggnadsvård vid Bläse kalkbruk
Ängsvård via Gotländska Ängskommittén

David och Tyra Ahlqvists minnesfond:

Inköp av restupplagan av David Ahlqvists *Utsikt från Bringsarve*
Gutamålsgilletts arbete med ljudsättning av Gunnar Olssons filmer
Stöd till etablering av föreningen Arkiv och medborgarservice på Storsudret
Tryckbidrag till Wilhelm Östbergs bok *Muraren, Gotland och friheten*

Hyllnings- och minnefonden:

Barn och unga inom Roma hembygdsförening
Filmatisering av Anna Kajsa Hallgards novell *Sammetskostymen* på gutamål
Tryckbidrag till årsboken *Från Gutabygd*.

ÅRSMÖTET

Årsmötet hölls den 7 april i Etelhems bygdegård. Mötet inleddes med att Etelhems Hembygdsförenings ordförande Camilla Lönnerby Larsson berättade om föreningens verksamhet. En bygdegård som är mycket uthyrd, planerna på en sockenbok, om kvarnen man lagar på, vandringsleder, museum mm.

Stämman hade lockat 60 ombud och Anders Larsson, Sjonhem ledde årsmötets förhandlingar. Kjellåke Nordström, Visby omvaldes till förbundets ordförande.

Till ledamöter i styrelsen omvaldes Gunnel Wallin, Sanda, Lars Olsson, Ardre, Susanne Thedéen, Ardre, på två år. Christina Näslund, Gothem nyvaldes på två år. Arne Pettersson, Rone nyval på ett år.

Mien Nicklasson, Hablingbo, Magnus Röcklinger, Fleringe och Annika Melin, Visby sitter kvar i styrelsen ett år. Till revisorer omvaldes Alvar Stenkvisst, Buttle, Margareta Närström, Tofta och Mats Ahlby, Viklau.

Gotländska Ängskommittén krävde att bekämpningsprogrammet mot almsjukan ska fortsätta. De var oroliga för att det inte längre ska finnas pengar till bekämpningen i och med den budget som Moderaterna och Kristdemokraterna klubbade igenom i höstas. Naturvårdsverket fick då mindre pengar och oro finns för att den för almar på Gotland så viktiga bekämpningen ska minska. Almbeståndet på Gotland är fortfarande högt, med 95 procent friska almar, till skillnad från Öland där man inte bekämpat sjukdomen, och 95 procent av beståndet har dött. Europas kanske mest värdefulla bestånd av lundalm riskerar att förintas liksom alla de organismer som är beroende av alm på Gotland, enligt uttalandet som årsmötet ställde sig bakom.

Björn Håkansson från Östergarns Hembygdsförening, tog upp frågan kring att regionen nu säljer fyra av sina fiskelägen. Han oroas över att privatägda fiskelägen kan förändras till semesterbyar. Han ville att hembygdsförbundets styrelse skulle ta upp frågan.

Efter årsmötesförhandlingarna presenterade den nya kulturarvskonsulenten Sofia Hoas sig och vad hon kan hjälpa till med i hembygdsföreningarna.

Hon berättade också om sitt engagemang i Föreningen Svenskbyborna. Föreningen sprider kunskap om Svenskbybornas historia, ordnar evenemang för ättlingar och andra intresserade, bedriver humanitär hjälp samt planerar nu ett museum i Gammalsvenskby.

Annelie Adolfsson avtackades efter sina år i styrelsen. Foto Sofia Hoas

Hedersnålar

Under årsmötet tilldelades följande personer hedersnål och diplom:

Lennart Lingvall, Akebäck Hembygdsförening
Maj-Britt Engström, Vallstena Hembygdsförening
Erik Jonsson, Roma Hembygdsförening
Birgitta Wiman, Västerhejde Hembygdsförening
Nils Malmkvist, Västerhejde Hembygdsförening
Lennart Hellgren, Östergarn-Gammelgarn Hembygdsförening

Möten med andra hembygdsförbund

Sveriges Hembygdsförbunds Riksstämma var förlagd till i Östersund där Kjellåke Nordström deltog. Kjellåke och Mien Niklasson var med på en träff på fastlandet kring demokratins 100-årsjubileum 2021.

KANSLI

Kanslifunktionen utförs enligt avtal av Gotlands Museum.

INFORMATION

Under hösten skickades det ut nyhetsbrev via e-post. Hemsidan är en viktig kanal för information till medlemsföreningarna www.hembygd.se/gotland. Facebook används för diskussion och kommunikation.

FÖRLAGSVERKSAMHET

Från Gutabygd

Gotlands Hembygdsförbunds årsbok Från Gutabygd presenterades i år med tre boksläpp; i Visby, på Fårö och i Vamlingbo. Boken fick uppmärksamhet i båda tidningarna. Den har sedan sommaren sålts via medlemsföreningarna, i bokhandeln, på Fornsalen och sedan under Gotland Medias julmarknad på Wisby Strand.

Medlemsföreningar har som medlemsförmån betalat 100 kr per bok vid köp av fler än tio böcker. Man har då kunnat sälja boken inom respektive förening till 150 kr.

Redaktör för Från Gutabygd har varit Annika Melin.

Spördagar

Hembygdsförbundets styrelse fattade under 2019 beslut om att upphöra med utgivningen av medlemstidskriften Spördagar i pappersform. Längre artiklar publiceras i årsboken Från Gutabygd. Bakgrunden är att Spördagar under många år har varit mycket arbetskrävande och har ansträngt förbundets ekonomi.

Istället kommer det att skickas ut ett digitalt nyhetsbrev till förbundets medlemsföreningar som uppmanas att i sin tur vidarebefordra det till sina sammanlagt drygt 13 000 medlemmar.

ÖVRIGT

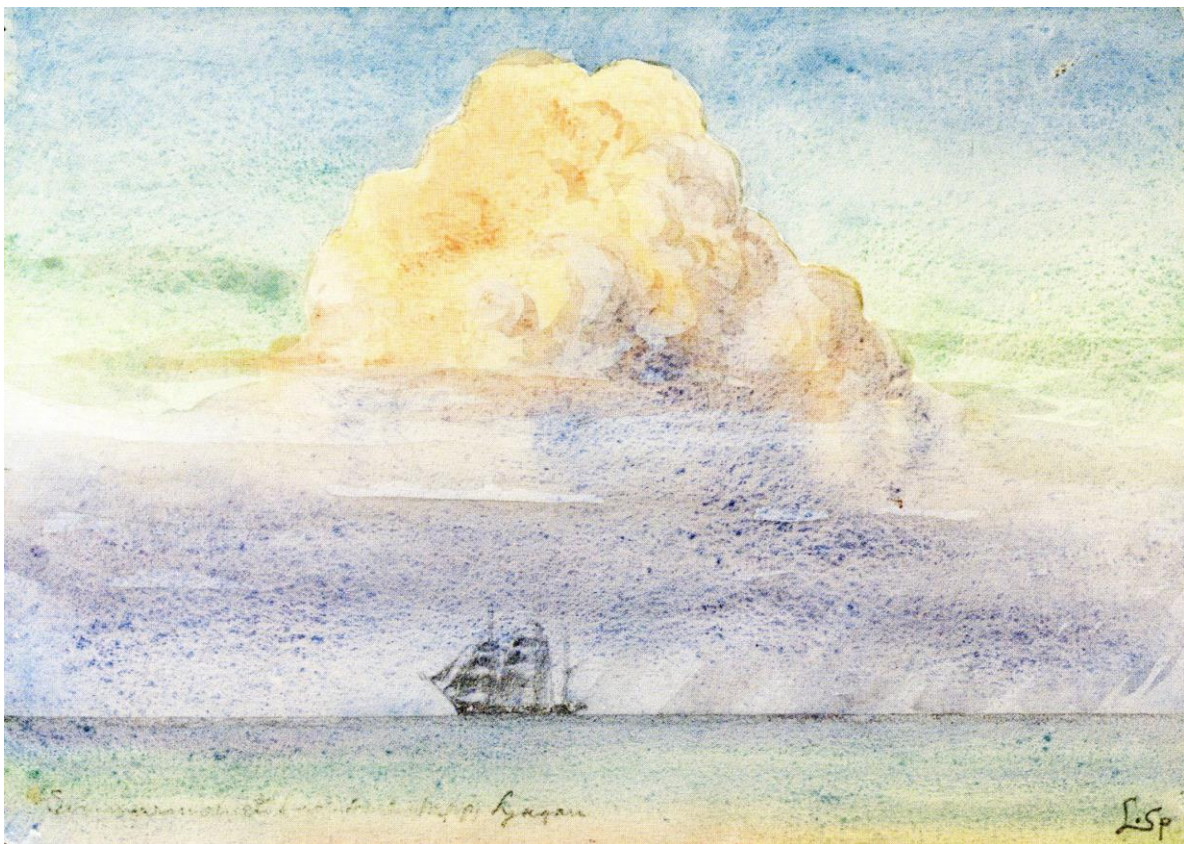
Gotlands Hembygdsförbund ingår i nätverket Gotlands kulturarvsråd som samlar de offentligt finansierade aktörerna som arbetar med kulturarvsfrågor på Gotland. Rådet träffas fyra gånger per år och syftet är att effektivisera och stärka kulturarvsarbetet på Gotland. Detta görs genom att lyfta aktuella frågor, utbyta information och ta initiativ till gemensamma projekt. I kulturarvsrådet ingår utöver Hembygdsförbundet Gotlands Museum, Landsarkivet i Visby, Länsstyrelsen i Gotlands län, Region Gotland, Uppsala universitet Campus Gotland och Visby stift. Region Gotland innehar ordförandeskapet och kulturarvskonsulenten är sekreterare.

Gotlands Hembygdsförbund fungerar som remissinstans åt bland andra Länsstyrelsen i Gotlands län, Region Gotland och Sveriges Hembygdsförbund.

Traditionsenligt deltog Gotlands Hembygdsförbund vid Almedalsbibliotekets bokmässan i april och på Gotland Medias julmarknad på Visby Strand i november, där det informerades samt såldes tidskrifter och böcker.

Gotlands Hembygdsförbund äger den så kallade Sparrekonsten vilken omfattar 495 tavlor och är spridd på offentliga inrättningar på ön.

Gotlands Hembygdsförbund tackar alla medlemmar för
ett fint hembygdsår.

Akvarell av Louis Sparre

Gotländska Ängskommittén

Gotländska Ängskommittén

Verksamhetsberättelse för 2019

Gotländska Ängskommittén bildades 1944 som en självständigt arbetande, permanent inrättad, kommitté inom Gotlands Hembygdsförbund och har sedan dess verkat för det gotländska hävdade ängets bevarande. Gällande reglemente för Gotländska Ängskommittén fastställs av Gotlands Hembygdsförbunds styrelse, dit kommittén rapporterar om sin verksamhet.

Ledamöter

Hjalmar Croneborg (ordförande), Anders Lekander (vice ordförande och sekreterare), Göran Allard, Gunnar Kotz, Evelina Lindgren, Ingvar Lundgren, Daniel Nygren och Karin Wågström. Erik W Ohlsson är hedersordförande i kommittén.

Årets ängsdag

Ängsdagen genomfördes i Bara bygdegård den 16 november. Dagen arrangerades i samarbete med Gustaf Larsson Sällskapet. Musikgruppen "Dammet lättar" spelade traditionell gotländsk musik. 33 belöningar delades ut för ängen i god hävd. Drygt 70 personer deltog.

Verksamhet i övrigt

Ängskommittén har medverkat i Länsstyrelsens arbete med att ta fram en ny **informationstavla om de gotländska ängerna** och som kan sättas upp i alla ängen där man så önskar. Skylten blev klar i en första upplaga av 30 exemplar under året. Dessa har i första hand placerats i de ängen som är naturreservat, men ungefär halva antalet har delats ut till ängsansvariga enligt särskild lista. Länsstyrelsen har lagt ny beställning, så under 2020 kommer alla ängsansvariga som vill, kunna få ett exemplar för uppsättning i sitt änge. Nils Forshed svarar för illustrationer och konstnärlig utformning av skylten, Länsstyrelsen och Ängskommittén för idé och text.

Under året har Ängskommittén arbetat med ett antal förslag till **framåtsyftande projekt**, som på olika sätt kan tänkas gynna och stärka gotländsk ängshävd. Förhoppningen är att flera av dem ska kunna finansieras under kommande år, inte minst via Jordbruksverkets s.k. landsbygdsutvecklingsprogram. Två konkreta programpunkter under året har varit **lieslåtterträffar** i Hemäng till Domerarve i Öja och Yxnehauenängen i Bunge.

Särskilt fokus har lagts på **ängen som nyss fallit ur hävd**, eller som är på väg att göra det. För några av dessa har tyvärr inte den framtida ängshävden kunnat lösas. En åtgärd som provas är att Länsstyrelsen bildar **naturreservat av några ängen på kyrkans mark**, för att man ska få större möjligheter att säkra den framtida hävden där. Under året kom beslut om att Gerum prästänge blivit naturreservat. Ängskommittén deltog i processen att formulera föreskrifter och skötselplan för reservatet.

Även i år uppmuntrades att **skolelever får faga** i närliggande (eller andra) ängen. Några exempel är att skolklasser från Romaskolan fagat i Allekvia änge, Augustas änge och Mangsarveäcket. Gymnasieelever årskurs 1, ca 500 elever, från Visby, fagade i tio ängen runt om på ön, bland annat Östergarns prästänge och Ardre prästänge. Elever från Solbergaskolan, klass 7, i Visby fagade i Hörsne Prästänge. Elever från Högbyskolan har fagat i bland annat Hulte Kruppar, Högby äng, Gerum prästänge och Lojsta prästänge. Atheneskolan har fagat det närliggande Fardhem prästänge. Länsstyrelsen har inhandlat 100 räfsor som kan lånas för att underlätta fagning med skolklassers hjälp.

Gotländska Ängskommitténs hemsida, **gotlandsangar.se** har underhållits och kompletterats med nytt innehåll under året. Kommittén har också en **e-postgrupp** som består av aktiva ängshävdare där tre utskick har gjorts under året.

Ängskommittén arbetar med en idé att låta nytrycka **Anna-Kajsa Hallgards bok Solsänet** i faksimil och att använda den som uppmuntran och inspiration genom utdelning till ängshävdare. Boken är också en kunskapskälla för hur man förr hävdade ängarna. Kan finansieringen lösas kan den tryckas 2020.

Kontakter med Gotlands Hembygdsförbunds styrelse

Ängskommittén har haft flera underhandskontakter med styrelsen i Gotlands Hembygdsförbund under året och är normalt med vid Hembygdsförbundets styrelsemöten genom Anders Lekander som adjungerad part. En stående punkt vid dessa möten har varit Ängskommitténs ekonomi. I förhållande till nuvarande verksamhet är Ängskommitténs arbete något underfinansierat, trots generösa bidrag från Liljewalchska stiftelsen (20 000 kr) och Visby stifts Egendomsnämnd (15 000 kr) och Elisabeth och Gunnar Bachérs fond inom Gotlands Hembygdsförbund (10 000 kr). Som en åtgärd att minska utgifterna under året, beslöts att slopa den sedvanliga försommarträffen. Under 2019 har arbetat fortsatt med att försöka få ordning på juridiken för den Wahlgrenska fonden som är knuten till Anglarveäcket i Träkumla. Detta arbete är ännu inte avslutat. En särskild boutredningsman har tillsatts av Gotlands Tingsrätt för att ytterligare utreda det juridiska läget för fonden.

Trädsjukdomar

Almsjuka påträffades på Gotland första gången hösten 2005. Sjukdomen har bekämpats på Gotland sedan 2006, till en början i liten omfattning och de första åren i Länsstyrelsens regi. Skogsstyrelsen ansvarade för att genomföra bekämpningsinsatserna från 2011, och sedan 1 juli 2013 genom projektet LifeELMIAS som medfinansieras av EU-kommissionen, men som nu avslutats. Tyvärr är frågan om hur almsjukan ska bekämpas framöver inte långsiktigt löst. Skogsstyrelsen kommer att bidra med 1kr för bekämpningsåtgärder 2020. Ängskommittén ser med stor oro på vad som kommer att hända om inte ett bekämpningsprogram kan permanentas genom säkrad finansiering.

På initiativ från Ängskommittén antog Gotlands Hembygdsförbunds årsmöte 2019 ett uttalande om att hotet mot öns almbestånd måste motas.

Askskottsjukans följder i de gotländska ängarna är svåra, i många ängar mycket svåra.

Sammanträden, ängsresor och möten

Ängskommittén sammanträdde den 16 januari, 3 april, 8 juli och 9 oktober, samt genomförde sina ängsresor 6, 13 och 27 september. Vid dessa möten har Ängskommittén fört en löpande diskussion om nya idéer för att uppmuntra och långsiktigt säkra ängenas hävd. Under två av höstens ängsresor deltog representanter från Länsstyrelsen för utbyte av erfarenheter när det gäller Ängskommitténs arbetssätt och ängshävd.

Nytt för året var att Ängskommittén i förväg meddelade berörda ängsansvariga att besök var inplanerat inför eventuell belöning. På så sätt fick Ängskommittén träffa flera hävdansvariga och kunde diskutera skötselåtgärder på plats. Några som meddelade att deras änge låg i ohävd kunde strykas från besökslistan. Erfarenheterna från detta nya arbetssätt var positiva, det blev en bättre dialog med de ängsansvariga.

Vid ängsresorna kunde vi med glädje konstatera att de flesta besökta ängarna var i god hävd. Några få låg i vanhävd. Särskilt roligt var att Ängskommittén blev tipsad om ett änge vid Takstains gård i Lärbro socken, som varit i hävd under många år utom kommitténs vetskap. Vid besök kunde kommittén konstatera att ängeten var i god hävd och att mycket manuellt arbete lagts ner för att hålla ängeten i hävd. Gurly Dahlbom belönades särskilt för detta i samband med Ängsdagen i november.

Med ett varmt tack till alla som på olika sätt bidragit till en god ängsvård på Gotland under året.

16 januari 2020, Gotländska Ängskommittén

Hjalmar Croneborg, ordförande Anders Lekander, vice ordf. & sekreterare.

Kapellängeten, Gotska Sandön. Foto: Sofia Hoas

Årsbokslut 2019

Styrelsen för Gotlands hembygdsförbund får härmed avge årsbokslut för räkenskapsåret 1 januari 2019 – 31 december 2019.

Resultatdisposition

Styrelsen föreslår att den balanserade vinsten (kronor):

balanserade vinstmedel	82 156
årets vinst	<u>2 321 665</u>
	2 403 821

disponeras så att:

gåvor till Hyllnings- och minnesfonden överförs till ändamålsbestämda medel	300
lämnade anslag ur donationsfonderna belastar ändamålsbestämda medel	- 129 204
avkastning på donationsfonders värdepapper överförs till ändamålsbestämda medel	103 863
omsättningsvinst på värdepapper överförs till ändamålsbestämda medel	2 344 607
Ängskommitténs underskott belastar Ängskommitténs medel	- 5 606
resterande överskott överföres	<u>89 861</u>
	2 403 821

Förbundets resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkningar med tilläggsupplysningar.

Resultaträkning

belopp i kronor	not	2019	2018
Verksamhetsintäkter	2		
Medlemsavgifter		54 143	54 446
Gåvor och bidrag	3	190 300	193 775
Nettoomsättning		92 286	97 871
Övriga verksamhetsintäkter		35 780	25 501
Summa verksamhetsintäkter		372 509	371 593
Verksamhetskostnader	2		
Lämnade anslag	4	- 98 604	- 21 000
Råvaror och förnödenheter		- 172 704	- 200 110
Övriga externa kostnader		- 228 006	- 235 706
Summa verksamhetskostnader		- 499 314	- 456 816
Verksamhetsresultat		- 126 805	- 85 223
Resultat från finansiella poster			
Direktavkastning på värdepapper		103 863	104 270
Omsättning av värdepapper		2 344 607	-
Summa finansiella poster		2 448 470	104 270
Årets resultat		2 321 665	19 047

Balansräkning

belopp i kronor	not	31 december 2019	31 december 2018
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Fastigheter, byggnader och nyttjanderätter	5	7 999	7 000
Sparrekonsten och övrigt		1 001	2 000
Värdepapper	6	4 056 574	1 316 109
Summa anläggningstillgångar		4 065 574	1 325 109
Omsättningstillgångar			
Lager Ängskommittén		209 860	99 200
Boklager		1 000	1 000
Kundfordringar		3 965	10 200
Förutbetalda kostnader		1 237	-
Övriga kortfristiga fordringar		8 650	7 000
Likvida medel		32 676	555 196
Summa omsättningstillgångar		257 388	672 596
SUMMA TILLGÅNGAR		4 322 962	1 997 705
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	7		
Ändamålsbestämda medel			
Ändamålsbestämda medel		1 810 404	1 756 234
Summa ändamålsbestämda medel		1 810 404	1 756 234
Balanserade vinstmedel			
Ängskommitténs medel		673	3 420
Balanserad vinst		82 156	1 572
Årets vinst		2 321 665	19 047
Summa balanserade vinstmedel		2 404 494	24 039
Summa eget kapital		4 214 898	1 780 273
Kortfristiga skulder			
Skuld till förvaltnad stiftelse		38 090	142 765
Leverantörskulder		17 374	7 529
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		22 600	64 138
Övriga kortfristiga skulder		30 000	3 000
Summa kortfristiga skulder		108 064	217 432
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		4 322 962	1 997 705

Tilläggsupplysningar

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsbokslutet är upprättat enligt BFNAR 2010:1 Ideella föreningar och registrerade trossamfund som upprättar förenklat årsbokslut samt tillämpliga delar av årsredovisningslagen.

Not 2 Uppdelad resultaträkning

	not	kansli och förlag	ändamåls- bestämt	Ängs- kommittén	elimineras	summa
Intäkter						
Medlemsavgifter		54 143	-	-	-	54 143
Gåvor och bidrag	3	175 600	300	45 000	- 30 600	190 300
Nettoomsättning						
Prenumerationer		15 260	-	-	-	15 260
Bokförsäljning		77 026	-	-	-	77 026
Övriga verksamhetsintäkter		35 780	-	-	-	35 780
Direktavkastning värdepapper		-	103 863	-	-	103 863
Realisationsvinst värdepapper		-	2 344 607	-	-	2 344 607
Summa intäkter		357 809	2 448 770	45 000	- 30 600	2 820 979
Kostnader						
Lämnade anslag	4	-	- 129 204	-	30 600	- 98 604
Råvaror och förnödenheter						
Tryckkostnader		- 72 243	-	-	-	- 72 243
Formgivning med mera		- 51 636	-	- 40 674	-	- 92 310
Ängsdagar		-	-	- 8 151	-	- 8 151
Övriga externa kostnader						
Köpta kanslitjänster		- 162 000	-	-	-	- 162 000
Övriga förvaltningskostnader		- 64 225	-	- 1 781	-	- 66 006
Summa kostnader		- 350 104	- 129 204	- 50 606	30 600	- 499 314
Årets resultat		7 705	2 319 566	- 5 606	-	2 321 665

Not 3 Erhållna gåvor och bidrag

	2019	2018
<i>Allmänt</i>		
Region Gotland, verksamhetsbidrag	120 000	110 000
Kvarnfonden, försäkringsbidrag	10 600	10 000
Gåvor till Hyllnings- och minnesfonden	300	900
<i>Ängskommittén, gåvor</i>		
Egendomsnämnden i Visby stift	15 000	15 000
Liljewalchska skogsfonden	20 000	20 000
Skogssällskapet	-	10 875
Elisabeth och Gunnar Bachérs fond	10 000	-
<i>Från Gutabygd, tryckningsbidrag</i>		
Region Gotland	5 000	7 000
Sällskapet DBW	10 000	10 000
Ragnar och Lydia Nilssons stiftelse	5 000	5 000
Wilhelmina von Hallwyls Gotlandsfond	15 000	15 000
Hyllnings- och minnesfonden	10 000	20 000
Summa erhållna gåvor och bidrag, kronor	220 900	223 775
Avgår elimineringar (inom gemensam bokföring)	- 30 600	- 30 000
Netto	190 300	193 775

Tilläggsupplysningar, fortsättning

Not 4 Beslutade anslag

	2019	2018
<i>Gotlands hembygdsförbunds kvarnfond</i>		
Försäkringsbidrag, sex kvarnar, se not 5	10 600	10 000
<i>Elisabeth och Gunnar Bachérs fond</i>		
Byggnadsvård, Bläse kalkbruks intresseförening	39 000	-
Ängsvård, Gotländska ängskommittén	10 000	-
<i>David och Tyra Ahlqvists minnesfond</i>		
Inköp av utgåvor av David Ahlqvists <i>Utsikt från Bringsarve</i>	8 904	-
Ljudsättning Gunnar Olssons filmer, Gutamålsgillet	10 000	-
Startbidrag Arkiv och medborgarkontor, Torsten Gislestam	10 000	-
Tryckbidrag <i>Muraren, Gotland och friheten</i> , Wilhelm Östman	10 000	-
<i>Gotlands hembygdsförbunds hyllnings- och minnesfond</i>		
Bidrag barn och unga, Roma hembygdsförening	700	1 000
Tryckbidrag, <i>Från Gutabygd</i>	10 000	20 000
Filmatisering av <i>Sammetskostymen</i> , Ing-Marie Tellström mfl	20 000	-
Tryckbidrag, Bunge sockenförening	-	2 000
Bidrag barn och unga, När hembygdsförening	-	3 000
Bidrag barn och unga, Steinbodi/Petesgården	-	15 000
Summa beslutade anslag, kronor	129 204	51 000
Avgår elimineringar (inom gemensam bokföring)	- 30 600	- 30 000
Netto	98 604	21 000

Not 5 Fastigheter, byggnader och nyttjanderätter

	Taxeringsvärde	Bokfört värde
<i>Fastigheter</i>		
Östergarn Grogarns 1:22 och 3:1	-	3 997
Östergarn Bergängen 1:2	325 000	1 000
Träkumla Tjängdarve 1:11	-	1 000
<i>Byggnader</i>		
Halvands kvarn, Garde		1 000
Hundlausar kvarnar, Vamlingbo		1 000
<i>Nyttjanderätter</i>		
Lauters kvarn, Fårö – till 2039		1
Langhammars kvarn, Fårö – till 2029		1
Summa värdepappersinnehav		7 999

Tilläggsupplysningar, fortsättning

Not 6 Värdepapper

	31 dec 2019	31 dec 2018
<i>Aktier, marknadsvärde</i>	-	2 502 386
<i>Aktier, bokfört värde</i>	-	516 109
<i>Aktie- och räntefonder, marknadsvärde</i>	-	864 254
<i>Aktie- och räntefonder, bokfört värde</i>	-	800 000
<i>SHB Auto 75 criteria, marknadsvärde</i>	2 219 008	-
<i>SHB Auto 75 criteria, bokfört värde</i>	2 028 287	-
<i>SHB Stiftelsefond, marknadsvärde</i>	2 212 609	-
<i>SHB Stiftelsefond, bokfört värde</i>	2 028 287	-
Summa marknadsvärde	4 431 617	3 366 640
Summa bokfört värde	4 056 574	1 316 109
Netto orealiserad vinst	375 043	2 050 531

Not 7 Förändringar av eget kapital

	Ändamåls- bestämda medel	Ängs- kommitténs medel	Balanserad vinst	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående balans	1 756 234	3 420	1 572	19 047	1 780 273
Disposition av 2018 års resultat	54 170	- 2 747	- 32 376	- 19 047	-
Uppskrivning av lager	-	-	112 960	-	112 960
Årets resultat	-	-	-	2 321 665	2 321 665
Utgående balans	1 810 404	673	82 156	2 321 665	4 214 898

Eget kapital efter att årsmötet godkänt föreslagen vinstdisposition:

Disposition av 2019 års resultat	2 319 566	- 5 606	7 705	- 2 321 665	-
Balans per den 24 februari 2020	4 129 970	- 4 933	89 860	-	4 214 897

Fördelning av ändamålsbestämda medel på donationsfonderna, efter respektive års årsmöte:

	23 februari 2020	8 april 2019
Gotlands hembygdsförbunds kvarnfond	50 682	61 282
Elisabeth och Gunnar Bachérs fond	2 392 669	1 017 435
David och Tyra Ahlqvists minnesfond	800 023	349 578
Hyllnings- och minnesfonden	886 596	382 109
Summa ändamålsbestämda medel	4 129 970	1 810 404

Visby den 15 januari 2020

Kjellåke Nordström	Gunnel Wallin	Magnus Röcklinger
Mien Niklasson	Annika Melin	Lars Olsson
Arne Pettersson	Susanne Thedéen	

REVISIONSBERÄTTELSE

Gotlands Hembygdsförbund

Undertecknade revisorer som utsetts att granska Gotlands Hembygdsförbunds räkenskaper och styrelsens förvaltning för år 2019, får efter slutförd revision avge följande berättelse.

Det är styrelsen som har ansvaret för föreningens ekonomi och verksamhet. Vårt ansvar begränsas till de handlingar och uppgifter som vi fått oss tillhanda.

För fullgörande av vårt uppdrag har vi tagit del av föreningens räkenskaper och däri intagna resultat- och balansräkningar, protokoll och andra handlingar som lämna upplysningar om föreningens ekonomi och förvaltning.

Den av oss företagna revisionen har inte givit anledning till anmärkning med avseende på till oss överlämnade revisionshandlingar, föreningens bokföring eller eljest beträffande förvaltningen av föreningens angelägenheter.

Vi tillstyrker:

Att de i årsredovisningen intagna balansräkningen per 2019-12-31 som slutade på 4 322 962 kr och resultaträkningen om 2 321 665 kr fastställs.

Att resultatet per 2019-12-31 förs i ny räkning.

Att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för förvaltningen för den tid revisionen omfattar.

Visby den 5 februari 2020

Alvar Stenqvist

Margareta Nährström

Verksamhetsplan för Gotlands Hembygdsförbund 2020-2021

Den svenska hembygdsrörelsens grundsyn

Hembygdsrörelsen är en del av det levande samhället. Den skapar broar mellan det förgångna, nutiden och framtiden. Hembygdsrörelsen har ett humanistiskt och demokratiskt synsätt. Den är öppen för alla, oavsett bakgrund. Den respekterar kulturarvets skiftande former i tid och rum. Hembygdsarbetet skapar gemenskap, trygghet och identitet. Intresset för kulturarvet är drivkraften i engagemanget för hembygden. Här möts alla generationer.

Målsättning för Gotlands Hembygdsförbund

Gotlands Hembygdsförbunds ändamål är att vårda och synliggöra hembygdens kultur och miljö så att de blir en naturlig grund för ett gott liv.

Förbundet ska i detta syfte arbeta för att:

- Kunskapen om och känslan för hembygdens kultur- och naturarv fördjupas och förs vidare till kommande generationer.
- Kultur- och naturhistoriska minnen och miljöer tas tillvara och görs tillgängliga för alla.
- Kulturarv, miljö, tradition och hävdvunnen sed på Gotland skyddas vid planering och förändring av samhället samt verka för en positiv utveckling av en levande landsbygd.
- Stödja arbetet för tillvaratagande och vårdande av samlingar, uppgifter och bilder av kultur-historiskt intresse, vilka belyser den gotländska kulturens utveckling och särart.
- Främja vetenskaplig forskning vad avser hembygdsvård, ängsvård och hembygdsforskning samt annan forskning rörande Gotland.
- Främja samarbete mellan organisationer och föreningar inom Förbundet

Övergripande arbete

Den gotländska hembygdsrörelsen arbetar för att bevara och rädda viktiga delar av det gotländska natur- och kulturarvet. Att bevara och vårda är grundläggande frågor för kulturmiljövården men det är lika viktigt att **synliggöra och tillgängliggöra** vårt kulturarv som vi skapar idag. Gotlands Hembygdsförbund (GHF) arbetar övergripande med dessa frågor, bland annat genom att företräda hembygdsrörelsens intressen på regional nivå men också genom att stödja medlemsföreningarna i arbetet med hembygden och det lokala kulturarvet.

Förbundet kommer även fortsättningsvis att samverka med bland andra Gotlands Museum, Sveriges Hembygdsförbund, Länsstyrelsen i Gotlands län och hembygdsförbunden i nätverket Hembygd Öst.

Gotlands Hembygdsförbunds fokusområden:

Stöd till hembygdsföreningarna. GHF:s viktigaste område är att vara ett stöd för hembygdsföreningarna i deras arbete att värna det gotländska natur- och kulturarvet. Behovet av stöd tas fram i form av interna kontakter men framförallt genom dialog på vinterns hembygdsträffar.

Då det finns behov ska förbundet tillsätta särskilda arbetsgrupper för aktuella ämnen. Styrelsens ledamöter ska samtliga fungera som kontakt- och stödpersoner åt de lokala hembygdsföreningarna.

Hembygdsarkiv. GHF ska stödja hembygdsföreningarnas arbete med inventering och digitalisering av sina hembygdsarkiv samt säker förvaring av originaldokument. Detta kan ske genom utbildningar och samarbete med andra aktörer.

IT-utveckling. GHF ska bidra till IT-utveckling genom att utbilda hembygdsföreningarnas medlemmar i digitalisering av föremål, texter och foton. Förbundet ska arbeta med att synliggöra hembygdsrörelsen genom att erbjuda hembygdsföreningarna stöd och utbildning i att skapa och utveckla hemsidor.

Seminarier och utbildningar. GHF ska arrangera seminarier och utbildningar inom hembygdsrörelsens verksamhetsområden. Detta sker i samarbete med kulturarvskonsulenten.

Förlagsverksamhet. GHF ska fortsätta att utveckla förbundets årsbok Från Gutabygd som forum för gotländsk hembygdsforskning, men också stödja arbetet med att ge ut sockenböcker.

Ett nyhetsbrev ska skickas ut minst fyra gånger per år till förbundets medlemmar.

Barn och skola. GHF skall verka för att främja ungas intresse för hembygdens natur, kultur och historia, bland annat genom att samverka med Gotlands Museum i olika typer av arrangemang.

Ängshävd. Gotländska ängskommittén arbetar med att stödja ängshävdare och sprida kunskapen om god ängshävd på Gotland. Ängskommittén anordnar årligen en försommarvandring där ängar och deras skötsel diskuteras. En viktig uppgift är att genom regelbundna besök i Gotlands alla ängar följa ängshävden och sedan belöna ängshävdarna under den årliga ängsdagen i november.

Ängskommittén bevakar viktiga frågor gällande miljöersättningar och annan aktuell information och för det vidare till ängshävdarna. Se vidare www.gotlandsangar.se.

Samråd hembygd. GHF ska hitta mötesplatser för att utveckla samarbetet mellan myndigheter, föreningar och organisationer som arbetar för det gotländska kulturarvet och en levande landsbygd. Förbundet ska till exempel utveckla samarbetet med Gotlands Museum och Medeltidsveckan. En redan existerande konstellation är Gotlands Kulturarvsråd, där förbundet är en part.

Gotländska besöksplatser. GHF ska bidra till att utveckla besöks- och mötesplatser på landsbygden för att tillgängliggöra byggnader, platser, föremål, utställningar, sägner och kulturleder men också för att skapa möten mellan människor.

Hembygdsturism. Hembygdsrörelsens verksamhet är en attraktiv produkt för att ge besöksnäringen upplevelser. GHF ska tillsammans med föreningarna arbeta för att utveckla natur-, kultur- och ekoturismen på Gotland, till exempel genom att uppmuntra till att bjuda in våra besökare till kulturaktiviteter som sojdesbränning, täckating, ängshävd, brödbak, hantverk, slätterdagar osv.

Marknadsföra hembygdsrörelsen. GHF ska bidra till att marknadsföra och synliggöra hembygdsrörelsen, bland annat genom att i olika forum lyfta fram statistiken över ideellt arbete och den betydelse som det ideella arbetet i föreningarna har för det gotländska samhället.

Prioriterade åtgärder under 2020

GHF planerar att:

Arrangera fem hembygdsträffar under våren 2020.

Arrangera relevanta utbildningar tillsammans med kulturarvskonsulenten, Landsarkivet och studieförbunden.

Skicka ut minst fyra nyhetsbrev till medlemsföreningarna.

Ge ut medlemsboken Från Gutabygd.

Arbeta för en ökad försäljning av medlemsboken.

Dela ut medel ut fonderna.

Styrelsen för Gotlands Hembygdsförbund

Nyfiken på kulturarvet. Foto: Sofia Hoas

Budget

Budget 2020, tkr	kansli och förlag	ändamåls- bestämt	Ängs- kommittén	elimineras	summa
Intäkter					
Medlemsavgifter	53	-	-	-	53
Gåvor och bidrag	136	0	55	- 31	160
Nettoomsättning					
Bokförsäljning	105	-	-	-	105
Övriga verksamhetsintäkter	24	-	-	-	24
Direktavkastning värdepapper	-	120	-	-	120
Summa intäkter	318	120	55	- 31	462
Kostnader					
Lämnade anslag	-	- 120	-	31	- 89
Råvaror och förnödenheter					
Tryckkostnader	- 60	-	-	-	- 60
Formgivning med mera	- 52	-	- 44	-	- 96
Ängsdagar	-	-	- 6	-	- 6
Övriga externa kostnader					
Köpta kanslitjänster	- 165	-	-	-	- 165
Övriga förvaltningskostnader	- 43	-	- 3	-	- 46
Summa kostnader	- 320	- 120	- 53	31	- 462
Budgeterat resultat	-2	0	2	-	0

Utfall 2019, tkr	kansli och förlag	ändamåls- bestämt	Ängs- kommittén	elimineras	summa
Intäkter					
Medlemsavgifter	54	-	-	-	54
Gåvor och bidrag	176	0	45	- 31	190
Nettoomsättning					
Prenumerationer	15	-	-	-	15
Bokförsäljning	77	-	-	-	77
Övriga verksamhetsintäkter	36	-	-	-	36
Direktavkastning värdepapper	-	104	-	-	104
Realisationsvinst värdepapper	-	2 345	-	-	2 345
Summa intäkter	358	2 449	45	- 31	2 821
Kostnader					
Lämnade anslag	-	- 129	-	31	- 99
Råvaror och förnödenheter					
Tryckkostnader	- 72	-	-	-	- 72
Formgivning med mera	- 52	-	- 41	-	- 92
Ängsdagar	-	-	- 8	-	- 8
Övriga externa kostnader					
Köpta kanslitjänster	- 162	-	-	-	- 162
Övriga förvaltningskostnader	- 64	-	- 2	-	- 66
Summa kostnader	- 350	- 129	- 51	31	- 499
2019 års resultat	8	2 320	- 6	-	2 322

Anslagspolicy för Gotlands hembygdsförbund

Denna policy syftar till att skapa underlag för styrelsens bedömning i samband med ansökan ur de fonder som förvaltas av Gotlands hembygdsförbund. Policyn prövas årligen vid det styrelsemöte som behandlar budgeten för nästkommande år.

Anslag från fonderna

Anslag ur Kvarnfonden sker endast för att täcka förbundets försäkringskostnader för de kvarnar förbundet äger eller har nyttjanderätt till.

Anslag från de övriga tre fonderna skall över en treårscykel inte överstiga direktavkastningen på placerade medel för var och en av de tre fonderna. Beviljade anslag kostnadsförs i räkenskaperna det år anslaget beviljas och avräknas respektive fonds ändamålsbestämda medel i samband med dispositionen av aktuellt årsresultatet. Direktavkastningen på de tre fonderna fördelas till respektive fonds ändamålsbestämda medel i relation till fondens andel av totala ändamålsenliga medel vid ingången av året.

Ändamål med fonderna

Anslag ur Kvarnfonden sker endast för att täcka förbundets försäkringskostnader för kvarnar. Anslag ur denna fond kan ske med belopp som överstiger fondens direktavkastning.

Ändamålet med David och Tyra Ahlqvists minnesfond är att i David Ahlqvists anda främja gotländsk kulturminnesvård, byggnadsvård och hembygdsforskning. De objekt och områden som omfattas av stödet skall vara tillgängliga för allmänheten. Mottagare är juridiska eller fysiska personer som på ideell grund uppfyller ändamålet.

Ändamålet med Elisabeth och Gunnar Bachérs fond är att främja gotländsk kulturmiljövård genom anslag till byggnadsvård och landskapsvård. De objekt som omfattas av stödet skall vara tillgängliga för allmänheten. Mottagare är juridiska eller fysiska personer som på ideell grund uppfyller ändamålet. Stöd kan vara särskilt lämpligt i de fall myndigheter ställer krav på icke-offentlig medfinansiering av projekt.

Ändamålet med Gotlands hembygdsförbunds hyllnings- och minnesfonden är att främja vård av, intresse och kunskap kring samt tillgänglighet till det gotländska kulturarvet. Avsikten med fonden är således att stödja det icke-materiella kulturarvet. Mottagare är juridiska eller fysiska personer.

Beslut om anslag

Styrelsen fattar beslut om en ansökan uppfyller ändamålen med respektive fond och om ansökt belopp helt eller delvis kan beviljas med hänsyn till fondens direktavkastning. Föregående års direktavkastning är riktmärke för innevarande års beslut om anslag. Beslut om anslag sker av styrelsen vid dess möte i juni respektive i december. Anslagen skall vara villkorade med att projekten genomförs, och skall hos mottagaren kunna definieras som bidrag och inte som gåva. Utbetalning sker efter att ansökan om rekvisition har skett och kan således ske efter det år anslaget belastat resultatet.

Mottagaren skall inom tre år efter att anslaget mottagits redovisa att medlen används i enlighet med ansökan. I annat fall skall anslaget återbetalas. Mottagare av anslag skall på lämpligt vis informera om att bidrag skett från respektive fond genom att ange att projektet eller aktiviteten genomförts med stöd av:

- David och Tyra Ahlqvists minnesfond inom Gotlands hembygdsförbund
- Elisabeth och Gunnar Bachérs fond inom Gotlands hembygdsförbund
- Gotlands hembygdsförbunds hyllnings- och minnesfond.

**Gotlands Hembygdsförbunds årsmöte 23 februari 2020
i Gammelgarns bygdegård**

Program:

12:00 - 13:00	Ombudsanmälan
13:00 - 13:30	Årsmötet öppnas Kaffe
13:30 - 13:40	Presentation av Östergarn-Gammelgarns Hembygdsförening
13:40 – 13:50	Utdelning av hedersnålar
13:50 - 14:50	Årsmötesförhandlingar
14:50 - 15:10	Information från Gotlands Hembygdsförbund
15:10 - 15:45	Sven Norberg berättar om verksamheten i och kring Kastalen i Gammelgarn Avslutning

I samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan